

Novus Rapport: Råd att köpa mat till barnen

Undersökningen har genomförts på Novus eget initiativ. 1005 intervjuer mot ett åsiktsrepresentativt urval av svenska folket i åldrarna 18-84 år under perioden 25-31 maj 2023.

Bakgrund

Lena Anderssons text satte fart på en debatt kring svältande barn i Sverige. Hennes text tog avstamp i den senaste tidens politiska retorik; att barn svälter i Sverige. Debatten handlade mer om matvaror och värderingar än kärnfrågan i den politiska retoriken som Lena Andersson utgick från. Det saknas tillräcklig information om omfattningen kring fattigdomen i Sverige och därför valde vi att titta närmare på frågan. Nu håller vi oss till barnfamiljer och den ekonomiska möjligheten föräldrarna har att ge barnen den mat de behöver.

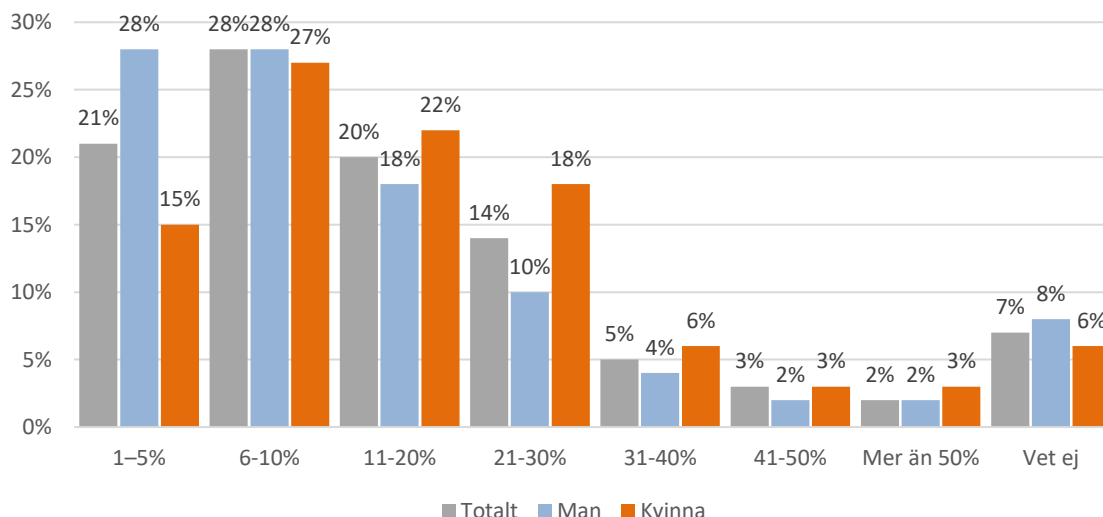
Novus används för att ta fram offentlig statistik kring många frågor. Pandemins utbredning och effekter, internetanvändandet, e-handeln, mediekonsumtion och antalet katter och hundar i landet är bara några exempel där Novus undersökningar är en viktig del av statistiken som ligger till grund för Sverige-bilden.

Men frågan är komplex och detta är en undersökning vi gör gratis, så vi försöker inte att definitivt söka svaret på frågan. Se istället detta som ett nedslag för att komma lite närmare den faktiska frågeställningen. Vill man anlita oss för djupare nedslag i frågan står vi redo.

Sammanfattning

Med den dominans som frågan fick i debatten på kort tid börjar vi med att titta på hur många man tror inte har råd att köpa mat till sina barn. Detta är en ganska grov skala, men ger ändå en hum om uppfattningen.

Hur stor andel av Sveriges familjer tror du idag har svårt att få råd med mat till sina barn?

Ungefär var tredje svensk tror att 6-10 % har svårt att få råd med mat till sina barn. En femtedel tror att det är mellan 1-5 % och en femtedel tror att det är mellan 11-20 % som inte har råd.

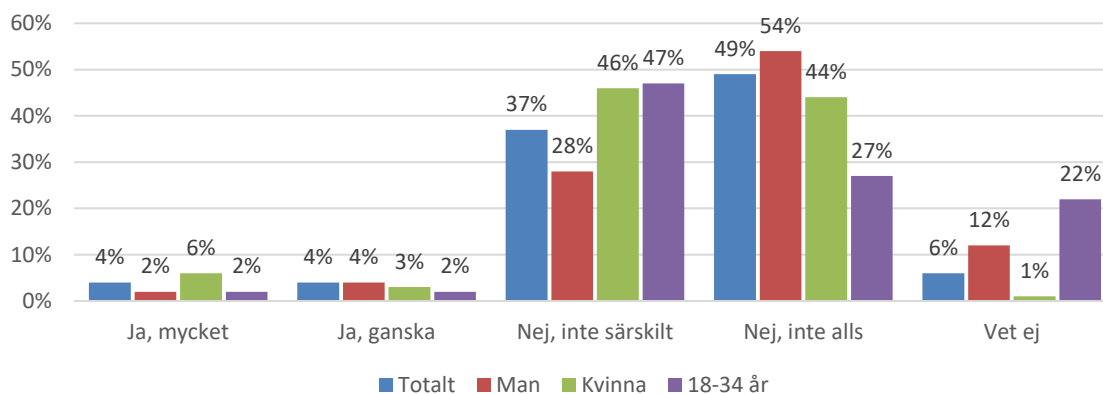
Män tror i större omfattning att det är färre och kvinnor att det är fler som inte har råd. Nästan var femte kvinna tror att mellan 21-30 % inte har råd med mat till sina barn.

Vi vet att när en fråga tar mycket plats i nyhetsmedia så blir den stor hos allmänheten. Frågan blir viktig och central i bilden av Sverige. Medborgaren litar i stort på nyhetsmedias värdering och om en

politiker säger att en fråga är viktig och de i sin tur inte ifrågasätts av media blir den också stor och viktig. Flyktingfrågan blev exempelvis den viktigaste politiska frågan efter att den bekräftades av politiker genom att man stängde gränsen. Samspelet mellan media och politik är en central del i medborgarens tolkning av en frågas omfattning. Kring svältande barn fanns alla dessa parametrar.

För att titta på hur många som inte har råd väljer vi en lite mjukare fråga. Svält är svårt, så vi håller oss till oron kring sina egna barns hunger. På grund av att det generellt faller sig naturligt för föräldrar att vara oroliga för sina barn så kommer sannolikt resultatet ge en överskattning av frågan kring föräldrars möjlighet att köpa mat till sina barn.

Är du orolig för att dina barn inte blir mätta för att maten har blivit för dyr?

Föräldrar med hemmavarande barn svarade på denna fråga

4 % av svenskarna är mycket oroliga för att de inte har råd att göra sina barn mätta för att maten har blivit för dyr. Det finns många inverkande faktorer som vi inte går in på här, det kan vara att barnen inte vill äta viss mat och att alternativet kostar mer än annan typ av mat. Det kan vara att man har växande tonårspojkar som kan ha en nästintill oändlig aptit.

Men om vi skall utgå från just ordet svält så ryms det inom dessa 4 %. Men det är absolut inte 4 % av barnhushållen som har barn som svälter. Det är långt färre än så.

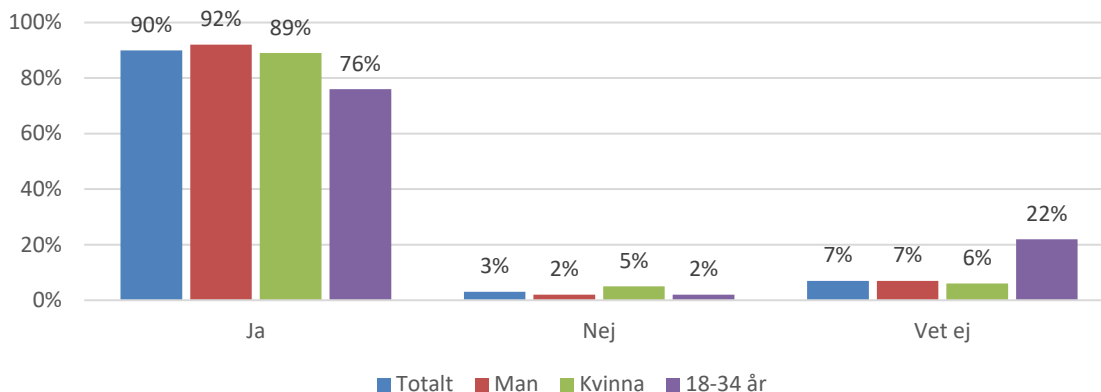
Kvinnor är lite oroligare än män kring sina barns möjlighet att bli mätta. Det finns många orsaker bakom detta också, delvis har ensamstående kvinnor i regel lägre inkomst än män och det är också en skillnad i manligt och kvinnligt som kan spela in. Kvinnor får sannolikt en starkare känslomässig koppling till sina barn och föda efter graviditet och amning.

Men det är helt klart möjligt att undersöka detta vidare om man vill komma närmare en faktiskt "svältsiffra" i Sverige och vad som ligger bakom föräldrars oro.

En intressant sak är att unga föräldrar i markant högre omfattning svarar att de inte vet om de har råd att köpa mat för att mätta sina barn. **Det är de unga papporna som drar upp denna siffra.** Så det kan vara en jämställdhetsfråga att det är kvinnor som köper och säkerställer att barnen får mat i hemmet. Kanske är kvinnan föräldraledig till små barn och mannen arbetar. Är föräldrarna t.ex. 18-20 år är det sannolikt att de har väldigt små barn.

Det kan också finnas andra kunskapsluckor som detta aktualiserar kring privatekonomin, men även näringslära som vore bra att lyfta. Det är inte omöjligt att mediedebatten stärkt dessa nu, när det blev en känslomässig debatt kring olika livsmedel och dess energi jämfört med näringsinnehåll. Men också oron som höga elpriser och boendekostnader som de ökade räntorna för med sig. Den ekonomiska stabiliteten hos unga familjer är i regel mycket lägre än äldre. Man har behövt skaffa dyrare boende pga. bostadsbristen och påverkas hårdare nu när räntan ökar radikalt.

Har du råd att ge dina barn den frukost de behöver varje dag?

Föräldrar med hemmavarande barn svarade på denna fråga

Det kom en undersökning från annat håll om föräldrars möjlighet att ha råd med frukost som vi reagerade på. Det var ett resultat som såg konstigt ut och metoden var inte tillförlitlig, så vi valde att titta på enbart frukost också. Resultatet ligger i linje med mat generellt förutom att unga, både män och kvinnor denna gång, inte vet om de har råd att ge sina barn den frukost de behöver varje dag. Här är det alltså inte bara män som svarar vet ej utan nästan lika många kvinnor. Ytterligare en intressant kunskapslucka att fylla. Vilken frukost behöver ett barn varje morgon? En frukost kan kosta några kronor, en smörgås med smör på och ett glas mjölk kostar inte många kronor och kan fortfarande vara mättande nog till lunch. Lunchen i skolan är oftast vid 11-tiden. Men ska frukosten vara betydligt större än så kan det skena iväg ganska fort.

Slutsats

Svenska folket överskattar kraftigt andelen familjer som inte har råd med mat till sina barn. Många tror att det är ungefär 10 gånger fler som inte har råd än vad det troligtvis faktiskt är. Undersökningen visar inte entydigt hur många som inte har råd, men det ger en grov bild baserat på oron över att inte ha råd. Sannolikt är det enstaka procent av landets familjer som inte har råd med mat. Men endast var femte svensk tror att det är 1-5% som inte har råd. Resten, nästan fyra av fem svenskar tror att det är fler än så. De flesta svenskarna har fått en helt felaktig bild av detta.

Faran med uppförstorade problem är att de skapar vanmakt och ilska istället för en lösningsvilja. Säg att 1 procent av Sveriges familjer inte har råd med mat i den omfattning att barnen går hungriga. Det går att hantera med riktade åtgärder. Men tror man att var tredje barn inte får mat, då blir det ett problem som är svårt att hantera. Förutom det faktum att man skapar en felaktig myt kring Sverige som ett fattigt land. En kunskap kring perspektiven är helt avgörande om man vill lösa problem är att man behöver veta omfattningen. Felaktiga perspektiv förlamar bara debatten. Där är det både medias och politikernas ansvar att säkerställa att det finns en proportionalitet i diskussionerna och bevakningen. Missar man den blir det som i detta fall. Svenska folket överskattar kraftigt ett problem och det leder till ilska. Ilska som föder efterfrågan på överdrivet radikala lösningar och man fortsätter den negativa populistiska spiralen.

Torbjörn Sjöström
VD
Novus

Se följande sidor för demografiska nedbrytningar.

Fråga: Hur stor andel av Sveriges familjer tror du idag har svårt att få råd med mat till sina barn?

	Totalt	Man	Kvinna	18-34 år	35-49 år	50-64 år	65-84 år
1-5%	21 %	28 %	15 %	11 %	19 %	28 %	28 %
6-10%	28 %	28 %	27 %	31 %	26 %	21 %	31 %
11-20%	20 %	18 %	22 %	23 %	27 %	15 %	14 %
21-30%	14 %	10 %	18 %	19 %	15 %	13 %	7 %
31-40%	5 %	4 %	6 %	4 %	5 %	6 %	5 %
41-50%	3 %	2 %	3 %	2 %	2 %	5 %	1 %
Mer än 50%	2 %	2 %	3 %	3 %	1 %	3 %	3 %
Vet ej	7 %	8 %	6 %	6 %	5 %	9 %	10 %

	Totalt	Man, 18-34 år	Man, 35-49 år	Man, 50-64 år	Man, 65-84 år	Kvinna, 18-34 år	Kvinna, 35-49 år	Kvinna, 50-64 år	Kvinna, 65-84 år
1-5%	21 %	17 %	24 %	35 %	28 %	4 %	10 %	16 %	24 %
6-10%	28 %	41 %	30 %	20 %	36 %	24 %	29 %	31 %	34 %
11-20%	20 %	16 %	21 %	15 %	17 %	30 %	30 %	15 %	11 %
21-30%	14 %	14 %	10 %	8 %	8 %	24 %	20 %	18 %	8 %
31-40%	5 %	2 %	6 %	6 %	1 %	7 %	4 %	5 %	7 %
41-50%	3 %	0 %	3 %	4 %	1 %	4 %	2 %	5 %	2 %
Mer än 50%	2 %	3 %	1 %	2 %	1 %	4 %	1 %	3 %	4 %
Vet ej	7 %	8 %	5 %	10 %	8 %	3 %	3 %	7 %	11 %

	Totalt	Gymnasium eller lägre	Universitet	Studerande	Arbetare	Tjänsteman	Egen företagare	Pensionär
1-5%	21 %	18 %	26 %	15 %	16 %	20 %	48 %	28 %
6-10%	28 %	26 %	29 %	33 %	18 %	29 %	19 %	32 %
11-20%	20 %	19 %	23 %	17 %	26 %	24 %	15 %	15 %
21-30%	14 %	17 %	9 %	18 %	21 %	14 %	9 %	7 %
31-40%	5 %	6 %	3 %	8 %	8 %	2 %	3 %	4 %
41-50%	3 %	3 %	1 %	2 %	2 %	1 %	2 %	1 %
Mer än 50%	2 %	3 %	2 %	0 %	5 %	1 %	0 %	3 %
Vet ej	7 %	8 %	6 %	7 %	4 %	10 %	4 %	11 %

	Totalt	Ja, barn hemma	Inga barn hemma	Nej	LO	TCO	Saco	Privat	Offentlig	Gift	Sambo	Annat
1-5%	21 %	18 %	23 %	30 %	12 %	16 %	25 %	21 %	14 %	26 %	16 %	18 %
6-10%	28 %	28 %	27 %	21 %	20 %	30 %	34 %	23 %	26 %	28 %	27 %	28 %
11-20%	20 %	24 %	18 %	22 %	20 %	20 %	20 %	23 %	27 %	19 %	25 %	19 %
21-30%	14 %	15 %	13 %	15 %	27 %	19 %	8 %	18 %	15 %	10 %	18 %	16 %
31-40%	5 %	3 %	6 %	4 %	7 %	1 %	5 %	4 %	6 %	4 %	4 %	7 %
41-50%	3 %	2 %	3 %	3 %	6 %	0 %	0 %	2 %	2 %	4 %	1 %	2 %
Mer än 50%	2 %	1 %	3 %	2 %	5 %	0 %	1 %	2 %	4 %	2 %	4 %	2 %
Vet ej	7 %	10 %	6 %	3 %	2 %	15 %	7 %	8 %	7 %	7 %	6 %	8 %

	Totalt	Storstäder och storstadsnära kommuner	Större städer och kommuner nära större stad	Mindre städer/tätorter och landsbygds-kommuner
1-5%	21 %	23 %	19 %	20 %
6-10%	28 %	32 %	28 %	22 %
11-20%	20 %	21 %	20 %	20 %
21-30%	14 %	7 %	18 %	18 %
31-40%	5 %	5 %	4 %	6 %
41-50%	3 %	1 %	2 %	5 %
Mer än 50%	2 %	2 %	1 %	4 %
Vet ej	7 %	9 %	9 %	4 %

	Totalt	Stockholm	Östra	Södra	Västra	Norra
1-5%	21 %	20 %	20 %	24 %	23 %	18 %
6-10%	28 %	29 %	29 %	24 %	33 %	22 %
11-20%	20 %	23 %	20 %	15 %	22 %	22 %
21-30%	14 %	6 %	15 %	19 %	9 %	23 %
31-40%	5 %	7 %	3 %	5 %	4 %	5 %
41-50%	3 %	1 %	2 %	3 %	2 %	5 %
Mer än 50%	2 %	3 %	2 %	3 %	2 %	2 %
Vet ej	7 %	11 %	9 %	7 %	5 %	4 %

	Totalt	M	S	V	SD	M+L+KD+SD	S+V+MP+C	Osäkra
1-5%	21 %	29 %	13 %	9 %	35 %	33 %	14 %	12 %
6-10%	28 %	28 %	29 %	48 %	13 %	21 %	32 %	29 %
11-20%	20 %	20 %	23 %	23 %	17 %	19 %	23 %	19 %
21-30%	14 %	13 %	16 %	11 %	16 %	13 %	14 %	15 %
31-40%	5 %	2 %	7 %	4 %	5 %	3 %	7 %	6 %
41-50%	3 %	2 %	4 %	1 %	3 %	2 %	3 %	1 %
Mer än 50%	2 %	1 %	3 %	1 %	3 %	2 %	2 %	7 %
Vet ej	7 %	4 %	6 %	2 %	7 %	6 %	5 %	12 %

Fråga: Är du orolig för att dina barn inte blir mätta för att maten har blivit för dyr?

	Totalt	Man	Kvinna	18-34 år	35-49 år	Man, 18-34 år	Man, 35-49 år	Kvinna, 18-34 år	Kvinna, 35-49 år
Ja, mycket	4 %	2 %	6 %	2 %	5 %	0 %	3 %	4 %	6 %
Ja, ganska	4 %	4 %	3 %	2 %	5 %	3 %	3 %	0 %	6 %
Nej, inte särskilt	37 %	28 %	46 %	47 %	33 %	34 %	40 %	70 %	37 %
Nej, inte alls	49 %	54 %	44 %	27 %	57 %	28 %	53 %	22 %	51 %
Vet ej	6 %	12 %	1 %	22 %	0 %	35 %	0 %	3 %	0 %
JA	8 %	6 %	9 %	4 %	10 %	3 %	7 %	4 %	12 %
NEJ	86 %	82 %	90 %	75 %	90 %	63 %	93 %	92 %	88 %

	Totalt	Gymnasium eller lägre	Universitet	Studerande	Arbetare	Tjänsteman	Villa/radhus
Ja, mycket	4 %	5 %	2 %	4 %	7 %	1 %	3 %
Ja, ganska	4 %	3 %	5 %	2 %	7 %	2 %	4 %
Nej, inte särskilt	37 %	47 %	24 %	51 %	37 %	34 %	33 %
Nej, inte alls	49 %	38 %	69 %	24 %	47 %	62 %	55 %
Vet ej	6 %	7 %	0 %	20 %	2 %	0 %	6 %
JA	8 %	9 %	6 %	6 %	14 %	3 %	7 %
NEJ	86 %	85 %	94 %	75 %	84 %	97 %	88 %

	Totalt	Gift	Sambo	Annat	Storstäder och storstadsnära kommuner	Större städer och kommuner nära större stad	Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner
Ja, mycket	4 %	1 %	10 %	4 %	3 %	2 %	6 %
Ja, ganska	4 %	4 %	4 %	2 %	2 %	4 %	6 %
Nej, inte särskilt	37 %	34 %	36 %	43 %	36 %	47 %	27 %
Nej, inte alls	49 %	60 %	50 %	28 %	47 %	47 %	54 %
Vet ej	6 %	0 %	0 %	23 %	12 %	0 %	8 %
JA	8 %	6 %	14 %	6 %	5 %	6 %	12 %
NEJ	86 %	94 %	86 %	70 %	83 %	94 %	80 %

	Totalt	Stockholm	Östra sv	Södra sv	Västra sv	Norra sv
Ja, mycket	4 %	5 %	0 %	8 %	4 %	1 %
Ja, ganska	4 %	3 %	7 %	3 %	4 %	3 %
Nej, inte särskilt	37 %	29 %	28 %	28 %	40 %	59 %
Nej, inte alls	49 %	47 %	65 %	50 %	50 %	36 %
Vet ej	6 %	16 %	0 %	10 %	3 %	1 %
JA	8 %	8 %	7 %	11 %	7 %	4 %
NEJ	86 %	76 %	93 %	79 %	90 %	95 %

Fråga: Har du råd att ge dina barn den frukost de behöver varje dag?

	Totalt	Man	Kvinna	18-34 år	35-49 år	50-64 år	Man, 18-34 år	Man, 35-49 år	Kvinna, 18-34 år	Kvinna, 35-49 år
Ja	90 %	92 %	89 %	76 %	95 %	99 %	66 %	88 %	75 %	85 %
Nej	3 %	2 %	5 %	2 %	5 %	1 %	0 %	2 %	4 %	6 %
Vet ej	7 %	7 %	6 %	22 %	0 %	0 %	34 %	9 %	21 %	8 %